

PROGRESJONSPLANER

Med utgangspunkt i Rammeplan og overordnede dokumenter følger progresjonsplanene opp barnehagens årsplan

Rammeplanen:

"Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang

Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter

Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser

Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø

Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter."

Se ytterligere støttemateriell <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/arbeidsmater/progresjon/>

Progresjonsplanen beskriver hvordan vi i barnehagen legger til rette for progresjon på alle områder og for alle barn

Planen er delt inn i forhold til aldersgrupper, men dette skal ikke oppleves som absolutt når det gjelder det enkelte barn

Det er viktig å huske at alle barn skal oppleve mestring og ha noe å strekke seg etter ut fra sitt eget ståsted

Progresjonsplanen dokumenterer barnehagens arbeid med å introdusere nye perspektiver, opplevelser og erfaringer gjennom barnehagetiden, ved bevisst bruk av materialer, litteratur, leker og utstyr

Vi stimulerer til undring, til å stille spørsmål, søke opplevelser og ta initiativ, og slik at alle barn deltar i fellesskapet

Progresjonsplanen gir rammer for hvordan dette tilrettelegges etter hvert som barn blir eldre og sett i forhold til modning og erfaringsgrunnlag

TEMA / FAGOMRÅDE	1 – 2 år	3 år	4 år	5 år / skolestartere
DANNING OG BARNS MEDVIRKNING Se tiltak i våre periodeplaner	Nysgjerrige, utforskende og kreative barn i samspill med aktivt undrende voksne. Hovedmålsetting; Barna skal kunne oppleve trygghet i hverdagen, først da viser barn sin nysgjerrighet og utforskertrang, og de kan få støtte til å påvirke egen hverdag i sitt samspill og sin kreativitet.			
	<ul style="list-style-type: none"> • Personalet skal se hvert enkelt barn og anerkjenner barnas følelser • Personalet skal være der barna er • Personalet tolker barna med det gode blikk • Personalet undrer seg sammen med barna • Personalet finner ut hva barna er interessert i • Personalet presenterer og gir tilgang til ulike erfaringer/materiell • Personalet spinner videre på barnas initiativ i her og nå situasjoner • Personalet bruker trygghetssirkelen som arbeidsredskap (COS) 	<ul style="list-style-type: none"> • Barna må få opplevelser og erfare at deres behov og meninger er viktige • Personalet må gi dem tilstrekkelig opplevelser og erfaringer for at de skal bli nysgjerrige, kreative og spørrende individer • Barnas synspunkt skal tillegges vekt • Barna er aktive deltagere i hverdagen • Barna opplever støtte 	<ul style="list-style-type: none"> • Barna skal selv lære å sette ord på følelser • Barna øver på meningsutveksling, enighet og uenighet • Vi gjennomfører daglige samlinger eller fellesmøter for å skape en fellesskapsfølelse • Vi har felles «kjøreregler» • Vi har et løsningsorientert fokus • Barna får i fellesskap delta i evaluering av egen hverdag 	<ul style="list-style-type: none"> • Personalet hjelper barna med å vurdere egen handling og konsekvens, «hva skjer hvis jeg gjør...» • Barna er prosjektledere i eget prosjekt • Personalet skal utfordre og støtte barna i egen tenkning og handling • Barna skal kunne reflektere over uenigheter og ulike problemstillinger, være løsningsorientert, og klare å gå videre i situasjonen • Personalet gjennomfører intervju med 5 åringene og tar utgangspunkt i barnas svar når de tilrettelegger for den pedagogiske praksisen

TEMA / FAGOMRÅDE	1 – 2 år	3 år	4 år	5 år / skolestartere
<p>NULL MOBBING I BARNEHAGEN VÅR!</p> <p>Se tiltak i våre periodeplaner</p>	<p>Det er alltid de voksne som har ansvaret for relasjoner i barnehagen – alltid, uten unntak (Lund og Helgeland 2016).</p> <p>Hovedmålsetting; Vi jobber for å gi barna gode felles lekeopplevelser hvor personalet er observant på barnas lek, er støttende i språkutviklingen og tar barnas opplevelser, tanker og følelser på alvor.</p>			
	<ul style="list-style-type: none"> • Ta godt imot alle barn. De skal føle seg velkommen og kjenne tilhørighet, «så kjekt å se deg, vi har ventet på deg» • Personalet må være tett på barna, og hjelpe barna til å sette ord på følelser og handlinger • Begynnende empati, hjelpe barna til fint samspill; trøste, hjelpe, dele og være god • De voksne må vise konkret godhet med hverandre • Gode felles opplevelser og positive erfaringer sammen • Kartlegger relasjoner for å sikre at barna har gode relasjoner til de voksne • «Fremsnakkende holdning», snakke positivt om hverandre 	<ul style="list-style-type: none"> • Personalet er aktive deltagere og hjelper barna inn i lek, utvikler og løfter leken videre • Personalet setter ord på følelser, og viser at det er en sammenheng mellom handling og følelser • Barna skal støttes i å mestre motgang og håndtere utfordringer • Barna skal øve på å se andres behov, utvikle empati • Barna skal øve på å inkludere andre i lek • Felles fokus og felles opplevelser som gir alle barn grunnlag for å delta i leken • Lage lekemiljø/møteplasser som skaper gode relasjoner mellom barna 	<ul style="list-style-type: none"> • Barn skal øve på å sette egne grenser og respektere andres grenser • Barn skal øve på å hevde seg på en positiv måte • Personalet skal ha kunnskap om barnas relasjoner slik at man kan være i forkant av evt. konflikter/utestenging • Barna skal oppleve seg som verdifulle bidragsyttere i fellesskapet • Barna skal øve på å gi og ta imot positive tilbakemeldinger til hverandre • Organiserte aktiviteter hvor vi snakker om vennskap • Barna skal sette ord på følelser og hva vi kan gjøre for at alle har det bra 	<ul style="list-style-type: none"> • Barna øver på å ta imot andre synspunkt enn sine egne, og lytte til de • Barna skal våge å stå i egne valg, og få positiv tilbakemelding for dette • Barna skal kunne bruke språket i konflikthåndtering og håndtere turtaking • Barna skal ha en opplevelse av godt samspill og vennskap • Barnesamtaler om vennskap • Personalet inviterer til et åpent og nært foreldresamarbeid ved begynnende utestenging og uhensiktsmessig samspill

TEMA / FAGOMRÅDE	1 – 2 år	3 år	4 år	5 år / skolestartere
<p>ANNET SATSNINGS-OMRÅDE</p> <p>«HELTER»</p> <p>Se tiltak i våre periodeplaner</p>	<p>Positivt fokus/konsekvenser av arbeidet man gjør skaper motivasjon for videreføring av holdninger, erfaringer og kunnskap, altså bevisstgjøring.</p> <p>Hovedmålsetting; Vi skal snakke fint om oss selv, andre, dyr og natur. Vi skal ha en økende bevissthet om at alt har en verdi. Vi vekker undring og nysgjerrighet hos barna, som gjør at de får kunnskap om dyrenes rolle i naturen og menneskenes rolle i samfunnet. Barna lærer å sette pris på seg selv, hverandre, dyrene og naturen.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • Prosjektrettet arbeid, barnas interesser her og nå viser oss vei • Personalet skal gi inspirasjon og vekke undring • Ha tilgjengelig, variert bokvalg og konkrete • Presentere sang, musikk og bildemateriale knyttet til tema • Personalet skal vise barna hvordan vi skal <ul style="list-style-type: none"> - ta vare på hverandre - ta vare på oss selv - personalet er tett på og støttende, gode rollemodeller for barna 	<ul style="list-style-type: none"> • Bygge videre på barnas interesser i her og nå situasjoner • Personalet skal fortelle barna om livet i naturen på en forståelig måte, ved å delta aktivt i leken både inne og ute • Personalet skal ta barnas initiativ og medvirkning på alvor • Personalet skal sammen med barna gå i dybden på hva som er dyr og planters rolle i naturen • Personalet skal være bevisst på å tale positivt om mennesker, dyr og natur • Barna skal bli bevisst sin og andres rolle i samfunnet, snakke fint om andre 	<ul style="list-style-type: none"> • Barna skal få oppleve mestring og positive tilbakemeldinger knyttet til det å gjøre noe godt for seg selv og for andre rundt seg • Barna skal oppleve positive virkninger i det psykososiale miljøet • Personalet skal sette ord på og vise virkningene ved å være god med seg selv og de rundt seg • Personalet skal gi inspirasjon og vekke nysgjerrighet for dyrene- og plantenes rolle i naturen • Barna skal lære å ta vare på hverandre og respektere mennesker, dyr og natur • Personalet skal være tett på barna og vise de positive sidene ved det vi gjør med tanke på hvordan vi ser på og behandler andre mennesker 	<ul style="list-style-type: none"> • Prosjektrettet arbeid knyttet til det psykososiale miljøet • Barna skal få oppleve mestring knyttet til "hvis alle gjør litt blir forskjellen stor" – «jeg er ikke alene» • Barna skal oppleve positive virkninger knyttet til bevissthet rundt egen rolle • Barna skal lære å ta vare på hverandre og respektere mennesker, dyr og natur • Personalet skal være tydelige rollemodeller og vise aktivt i hverdagen hvordan man tar vare på oss selv, hverandre, dyr og natur ved hjelp av <ul style="list-style-type: none"> - Bevisst på hvordan vi er rundt barna - Er positive til alle små og store forandringer som kommer med tiden - Minst mulig fokus på negative sider, for å motivere til å gjøre en forskjell 	

TEMA / FAGOMRÅDE	1 – 2 år	3 år	4 år	5 år / skolestartere
KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST	Barna skal utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer (Rammeplan 2017). Hovedmålsetting; Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barna skal delta i aktiviteter som gir en helhetlig språkutvikling.			
	<ul style="list-style-type: none"> • Barna skal oppleve lek med språket • Sang og lyder skal være en del av hverdagen • Barna skal oppfordres til å kommunisere kroppslig og muntlig • Sette ord på handling. Benevner det vi gjør og det barna viser interesse for • Vi snakker om bilder/bøker – om det kjente og nære • Mangfold av bøker og sanger 	<ul style="list-style-type: none"> • Fantaserer sammen med barna over sanger og historier • Bevisst bruk av korrekte begreper og voksne har et godt språk • Fremme mangfold i kommunikasjon og språk • Lek med bokstaver og ord, rim og rytme • Barna skal møte et mangfold av eventyr og fortellinger 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppmuntre barna til å fortelle egne historier, undre seg og stille spørsmål • Støtte barnas lek med og utforskning av skriftspråket • Synliggjøring av skriftspråket i det fysiske rom • Fortellingsstunder med konkrete og bøker 	<ul style="list-style-type: none"> • Voksen styring i 5 års gruppen med språkstimulerende aktiviteter • Personalet skal ta barns initiativ til å lage ord og setninger og hjelpe dem med bokstaver og oppbygging av disse • Personalet skal støtte barna i samspill med barn og voksne • Barna skal øve på språkforståelse i dialog med barn og voksne

Se tiltak i våre periodeplaner

TEMA / FAGOMRÅDE	1 – 2 år	3 år	4 år	5 år / skolestartere
<p>KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE</p> <p>Jump</p> <p>Mat med smak</p> <p>Se tiltak i våre periodeplaner</p>	<p>Barna får oppleve matglede og bevegelsesglede.</p> <p>Hovedmålsetting; Alle barna i barnehagen skal få erfaring med ulike typer mat og kjenne på mestring både når det gjelder å tilberede et måltid og spise et "hjemmelaget" måltid. Alle barna i barnehagen skal delta i fysisk aktivitet og lek i fellesskap med andre barn i barnehagen.</p>			
	<p>Mat med smak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gi barna positive matopplevelser • Få til gode samtaler rundt bordet ved måltid • La barna delta i prosessen fra jord til bord • Undre seg sammen med oss, over lukt, smak og konsistens på maten • Være gode rollemodeller når det gjelder å smake på ny mat. Gjerne smake på maten sammen med barna <p>Norlandia jump:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppfordre barn til bevegelse • Hjelp de til å oppleve glede og mestring gjennom fysisk aktivitet 	<p>Mat med smak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gi barna positive matopplevelser • Barna skal få kunnskap om mat og råvarer • Barna skal få mulighet til å undre seg og stille spørsmål • Oppleve glede ved prosessen "mat med smak" • Barna skal få gode muligheter til å bli kjent med ulike råvarer og hva vi kan bruke dem til <p>Norlandia jump:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barna skal oppleve glede gjennom bevegelse • Leken skal stå i fokus i bevegelsesleker og fysisk aktivitet • Barna skal få oppleve mestring knyttet til sitt nivå 	<p>Mat med smak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gi barna positive matopplevelser • Barna skal få bli med i prosessen "fra jord til bord" • Barna skal bli kjent med ulike råvarer og få kunnskap om deres smaker og næringsinnhold <p>Norlandia jump:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barna skal få oppleve egenstyrt og voksenstyrt aktivitet • Samtaler om fysisk helse og viktigheten ved aktivitet • Fysisk aktivitet og bevegelseslek i et fellesskap <p>Samarbeidsleker som fotball og andre lignende bevegelsesleker</p>	<p>Mat med smak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gi barna positive matopplevelser • Barna skal få bred erfaring med prosessen "fra jord til bord" • La barna få delta aktivt i matlagingsprosessen • Barna skal få erfaring med de ulike råvarene som er med i ulike retter • Barna skal få kunnskap om viktigheten ved variert mat og oppleve matglede <p>Norlandia jump:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barna skal få oppleve mestring gjennom aktiviteter knyttet til sitt nivå • Barnas glede og erfaring med fysisk aktivitet skal prioriteres og videreutvikles <p>Ballspill og lignende er med på å styrke motoriske ferdigheter</p>

TEMA / FAGOMRÅDE	1 – 2 år	3 år	4 år	5 år / skolestartere
KUNST, KULTUR OG KREATIVITET	<p>Gjennom opplevelse med kunst og kultur i barnehagen legges grunnlaget for tilhørighet og deltagelse i fellesskapet. Barna får være aktive og skape egne kunstneriske og estetiske uttrykk.</p> <p>Hovedmålsetting; Gi barna estetiske erfaringer av ulike former. Stimulere barns nysgjerrighet og undring og videreutvikle barns kreative prosesser, utprøving og eksperimentering.</p>			
	<ul style="list-style-type: none"> • Sensomotorisk erfaring med formingsmateriell og redskaper • Bli kjent med rytmeinstrumenter • Samlingsstunder i og utenfor barnehagen, eksempelvis leke ut eventyr/sang i hundremeterskogen 	<ul style="list-style-type: none"> • Formulere og utforske mulighetene i ulike formingsmateriell • Drama og kulisser • Personalet skal tilrettelegge for barns egen tradisjonskultur og barnekultur • Tilrettelegging for fantasi, kreativ tenkning og skaperglede 	<ul style="list-style-type: none"> • Bli presentert for kunstneriske uttrykk av forskjellig karakter • Finne inspirasjon i naturen • Personalet skal være lyttende og oppmerksom for barnas kulturelle uttrykk 	<ul style="list-style-type: none"> • Studere kunstverk og utforske teknikker og verktøy • Egne rollespill i for eks. eventyr og sangtekster • Barna opplever et miljø hvor en kan være stolt av egen kulturell tilhørighet

Se tiltak i våre periodeplaner

TEMA / FAGOMRÅDE	1 – 2 år	3 år	4 år	5 år / skolestartere
<p>NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI</p> <p>Se tiltak i våre periodeplaner</p>	<p>Ved å gi barna opplevelser og erfaringer i naturen, kan vi fremme forståelsen for naturen og barnas vilje til å verne om den. Barna er fremtidens verdensborgere som kan ta vare på våre naturressurser, bevare vårt biologiske mangfold og bidra til en bærekraftig utvikling.</p> <p>Hovedmålsetting; Barna skal oppleve og utforske naturen og få gode opplevelser i naturen året rundt.</p>			
	<ul style="list-style-type: none"> • Nysgjerrig på naturen, lyder, lukter og farger • Studere insekter og vekster • Lek med vann i alle former • Turer i nærmiljø 	<ul style="list-style-type: none"> • Nysgjerrig på forskjellige planter og dyr vi treffer på når vi er på tur • Samtale om å ta vare på nærmiljø/natur. Alltid rydde etter oss på tur <p>Undre seg over fysiske lover, eks. flyte, synke, fly, vannfall o.a.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Øke forståelsen om å ta vare på naturen og ressursene • Bruke digitale hjelpemidler til å lete etter svar på undrende spørsmål <p>Lage konstruksjoner av naturmaterialer, bruke ulike former for redskaper</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sammenligne og artsbestemme noe av det vi ser og finner i naturen • Lengre turer til alle årstider

TEMA / FAGOMRÅDE	1 – 2 år	3 år	4 år	5 år / skolestartere
ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI	<p>Med holdningsskapende arbeid former vi barnas verdisyn med respekt og interesse for samfunnets mangfold, og opplevelse av egenverdi. Barna utvikler evne til kritisk tenkning og dømmekraft.</p> <p>Hovedmålsetting; Vi vil synliggjøre, vedsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Med eksistensielle, filosoferende samtaler får barna anledning til å stille spørsmål, lytte, reflektere og finne svar.</p>			
<p>Se tiltak i våre periodeplaner</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mitt og ditt, som grunnlag for å dele Barn og voksne undrer seg sammen over alt det rare vi treffer på. Lære om ulike kulturer 	<ul style="list-style-type: none"> Turer der vi filosoferer og reflekterer i små grupper med fokus på «den gode samtale» Liv og død i naturen, "livets sirkel" Barns rett til medvirkning, opplevelse av tilhørighet og bli lyttet til 	<ul style="list-style-type: none"> Se på de forskjeller som er i kulturell bakgrunn i barnegruppen God tid til hverdagssamtalen <p>Barns rettigheter</p>	<ul style="list-style-type: none"> Økt forståelse for og toleranse og respekt for forskjeller Filosofisk litteratur, dikt og historier til ettertanke <p>Barna skal øve på å lytte til hva andre har å si</p>

TEMA / FAGOMRÅDE	1 – 2 år	3 år	4 år	5 år / skolestartere
<p>NÆRMILJØ OG SAMFUNN</p> <p>Barns medvirkning legger grunnlaget for videre innsikt og erfaring med deltagelse i et demokratisk samfunn. Barnehagen skal bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.</p> <p>Hovedmålsetting; Gjennom lek og aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, diskutere og forhandle. Barna skal videre få innsikt i menneskerettigheter, ulike kulturer og familieformer. Barna skal bli kjent med nærmiljø, dens kultur og natur, ta del i og få tilhørighet til dens historie og tradisjoner.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med barnehagen og lekeplassen • Familien min • Turer til grøntområder og lekeplasser i nærmiljø 	<ul style="list-style-type: none"> • Hjelp barna med å ferdes trygt i nærmiljø • Hjelp barna i å løse konflikter • Vi markerer samenes nasjonaldag og FN dagen • De ulike nasjonaliteter i barnehagen blir presentert for barna 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle tillit til egen deltagelse og påvirkning av fellesskapet • Utforske landskap i nærmiljø og utvikle stedsans/orientering 	<ul style="list-style-type: none"> • Bli bedre kjent med lokale kulturinstitusjoner som skole, bibliotek og idrettshall • Utvikle nysgjerrighet og kritisk tenkning til det som formidles

Se tiltak i våre periodeplaner